

OBSAH

ÚVOD	9
------------	---

ODDÍL I. – MEZINÁRODNÍ OBCHOD

1 TEORIE MEZINÁRODNÍHO OBCHODU	13
--------------------------------------	----

1.1 Merkantilismus	13
1.2 Klasická politická ekonomie a mezinárodní obchod.	15
1.2.1 David Hume (1711–1776) a kvantitativní teorie peněz	15
1.2.2 Adam Smith (1723–1790) a teorie absolutních výhod	15
1.2.3 David Ricardo (1772–1823) a teorie komparativních výhod ..	18
1.2.4 John Stuart Mill (1806–1873) a mezinárodní směnný poměr.	21
1.3 Neoklasická ekonomie a mezinárodní obchod	22
1.3.1 Heckscherův a Ohlinův model	22
1.3.2 Stolperův a Samuelsonův teorém o změně světových cen ..	24
1.3.3 Teorém o vyrovnávání cen výrobních faktorů	25
1.3.4 Rybczynského efekt a změna relativní vybavenosti.	26
1.3.5 Leontief a jeho paradox.	27
1.4 Přehled vybraných alternativních teorií mezinárodního obchodu ..	28
1.4.1 Jagdish Bhagwati a teorie zbídačujícího růstu	29
1.4.2 Raul Prebisch a teorie periferní ekonomiky.	30
1.4.3 Rostoucí výnosy z rozsahu	30

2 OBCHODNÍ POLITIKA V MEZINÁRODNÍCH VZTAZÍCH	33
--	----

2.1 Vymezení pojmu a pojetí obchodní politiky. Související politiky ovlivňující obchod.	33
2.2 Nástroje obchodní politiky	42
2.2.1 Tarifní a netarifní nástroje	42
2.2.2 Autonomní a smluvní nástroje	53
2.2.3 Nástroje na ochranu vnitřního trhu a na podporu vývozu ..	56
2.3 Mezinárodní systém obchodních pravidel.	59
2.3.1 Principy	60
2.3.2 Pravidla a závazky pro obchod se zbožím, se službami a obchodní aspekty práv k duševnímu vlastnictví	62
2.3.3 Urovnávání obchodních sporů mezi vládami.	69
2.3.4 Současná jednání o další liberalizaci obchodu.	69
2.4 Mezinárodní organizace v oblasti obchodu	72
2.4.1 Mezivládní organizace: WTO, OECD, WCO, Brettonwoodské institute, Banka pro mezinárodní platby, regionální banky, UNCTAD, ITC, EHK, UNCITRAL, UNIDROIT.	72
2.4.2 Nevládní organizace: Mezinárodní obchodní komora, Světová federace obchodních míst	98

3	MEZINÁRODNÍ OBCHOD SE ZBOŽÍM A SLUŽBAMI	101
3.1	Obchod se zbožím	101
3.1.1	Úroveň, vývoj obchodu	101
3.1.2	Komoditní struktura obchodu	104
3.1.3	Teritoriální struktura mezinárodního obchodu	106
3.1.4	Úloha zahraničního obchodu v ekonomice zemí	109
3.1.5	Teritoriálně – komoditní struktura obchodu	110
3.1.6	Ceny v mezinárodním obchodě	115
3.2	Obchod se službami	121
3.2.1	Úroveň a vývoj obchodu se službami	122
3.2.2	Struktura obchodu se službami podle druhů	123
3.2.3	Teritoriální struktura obchodu se službami	124

ODDÍL II. – MEZINÁRODNÍ KAPITÁLOVÉ MĚNOVÉ A FINANČNÍ VZTAHY

4	MEZINÁRODNÍ POHYB KAPITÁLU (SE ZVLÁŠTNÍM ZAMĚŘENÍM NA PŘÍMÉ ZAHRANIČNÍ INVESTICE)	129
4.1	Obecné vymezení mezinárodního kapitálu (podle metodiky MMF)	129
4.2	Přímé zahraniční investice a jejich význam v ekonomice	132
4.3	Celosvětový pohyb přímých zahraničních investic koncem 90. let	135
4.4	Zvláštnosti toků přímých zahraničních investic v 90. letech do zemí CEFTA	139
4.5	Toky přímých zahraničních investic a privatizace v zemích střední a východní Evropy	141
4.6	Celosvětový pohyb přímých zahraničních investic po roce 2000	144
5	MĚNOVÝ KURZ	151
5.1	Měnový trh	152
5.2	Teorie parity kupní síly	153
5.2.1	Zákon jediné ceny	154
5.2.2	Absolutní verze parity kupní síly	157
5.2.3	Relativní verze parity kupní síly	160
5.2.4	Balassův a Samuelsonův teorém	162
5.3	Teorie úrokového diferenciálu	164
5.3.1	Podmínka nekryté parity úrokových sazeb	165
5.3.2	Grafické vyjádření podmínky nekryté parity úrokových sazeb	169
5.3.3	Trh peněz a měnový kurz v krátkém období	171
5.3.4	Fisherův mezinárodní efekt	174
6	MEZINÁRODNÍ MĚNOVÉ SYSTÉMY A JEJICH VÝVOJ	177
6.1	Úvod	177
6.2	Peníze a měna	178

6.2.1	Význam a funkce peněz	178
6.2.2	Vymezení (definice) peněz	179
6.3	Měnové soustavy	181
6.4	Vývoj do první světové války	182
6.4.1	Kovové měnové soustavy (metalické měny)	182
6.4.2	Měnové unie	186
6.5	Vývoj mezi světovými válkami	189
6.5.1	Pokusy o obnovení zlatého standardu	190
6.5.2	Měnové bloky	193
6.5.3	Trojdohoda (Tripartitní dohoda)	196
6.5.4	Československá měna v meziválečném období	196
6.6	Vývoj po druhé světové válce	197
6.6.1	Bretton-woodsý měnový systém	198
6.6.2	Vývoj evropské měnové integrace	207
6.7	Mezinárodní měnové instituce	212
6.7.1	Mezinárodní měnový fond	212
6.7.2	Skupina Světové banky	220
6.7.3	Banka pro mezinárodní platby (Bank for International Settlements – BIS)	224

ODDÍL III. – ZAHRANIČNÍ EKONOMICKÉ VZTAHY A NÁRODNÍ EKONOMIKA

7	ÚLOHA ZAHRANIČNÍHO OBCHODU V EKONOMICE	231
7.1	Zahraniční obchod jako faktor vnitřní rovnováhy v otevřené ekonomice	232
7.1.1	Transformační působení zahraničního obchodu	232
7.1.2	Vnitřní rovnováha v otevřené ekonomice	233
7.2	Zahraniční obchod jako růstový faktor	233
7.2.1	Transmisní funkce	233
7.2.2	Zahraniční obchod jako zprostředkovatel mezinárodní specializace	234
7.3	Intenzita zapojení ČR do mezinárodního obchodu	240
7.4	Struktura zapojení ČR do mezinárodního obchodu	243
7.4.1	Vývoj teritoriální struktury českého zahraničního obchodu	244
7.4.2	Vývoj komoditní struktury zahraničního obchodu	247
7.4.3	Indikátory makroekonomických efektů ze zahraničního obchodu	250
8	PLATEBNÍ BILANCE A VNĚJŠÍ ROVNOVÁHA	255
8.1	Základní principy sestavování platební bilance	255
8.1.1	Kreditní a debetní transakce	258
8.1.2	Princip podvojnosti v platební bilanci	259
8.2	Definice vnější ekonomické rovnováhy	259

8.2.1	Tvar vnější ekonomické rovnováhy	259
8.2.2	Volba vhodného salda platební bilance	260
8.3	Přístupy vycházející z keynesovského pojetí ekonomiky	266
8.3.1	Běžný účet	266
8.3.2	Důchodový (keynesovský) přístup k vyrovnávání běžného účtu	268
8.4	Kurzová pružnost dovozu a vývozu a vyrovnávání platební bilance	273
8.4.1	Marshallova a Lernerova podmínka	274
8.4.2	Cenový vyrovnávací mechanismus	277
8.5	Monetární přístup k platební bilanci	278
8.5.1	Základní východiska	278
8.5.2	Kvantitativní analýza	279
8.5.3	Monetární vyrovnávací mechanismus	280
8.6	Vnější ekonomická rovnováha České republiky	281
8.6.1	Běžný účet	281
8.6.2	Základní bilance	291
8.6.3	Zahraniční zadluženost	292
8.6.4	Investiční pozice	295
9	KURZOVÁ POLITIKA	299
9.1	Klasifikace kurzových režimů	299
9.2	Kurzová politika ČR	303
9.2.1	Období pevného kurzu koruny	303
9.2.2	Období řízeného floatingu před vstupem do EU	306
9.2.3	Období příprav na přijetí společné měny	308
10	ZAHRA NIČN Ě OBCHODN Í POLITIKA ČR	
	A JEJ Í INTEGRACE DO EU	313
10.1	Společná obchodní politika EU	313
10.1.1	Právní základ, instituce a procedurální aspekty	315
10.1.2	Nástroje na ochranu vnitřního trhu	317
10.1.3	Nástroje k prosazení obchodních závazků partnerských států	319
10.1.4	Dohody ES o obchodních vztazích	320
10.2	Obchodní politika ČR	324
10.2.1	Vymezení v rámci společné obchodní politiky EU, instituce a jejich kompetence	324
10.2.2	Proexportní strategie	325
10.2.3	Finanční a informační podpora exportu	327
10.2.4	Obchodní diplomacie	328
11	KONKURENCESCHOPNOST	
	V MEZINÁRODN ÍM PROSTŘED Í	331
11.1	Vymezení základních pojmů a přístupů hodnocení	331
11.2	Metodologie hodnocení	334

11.2.1	Indikátory měřitelné	336
11.2.2	Multidimenzionální hodnocení konkurenceschopností	348
11.3	Výsledky žebříčků konkurenceschopnosti pro ČR	357
ABSTRACT		365
LITERATURA		367
VĚCNÝ REJSTŘÍK		371
JMENNÝ REJSTŘÍK		375